

Zápis z obhajoby disertační práce

Student: Karel Kulich

Identifikační číslo studenta: 66494047

Studijní program: Filologie (P7310)

Studijní obor: Didaktika konkrétního jazyka

Název disertační práce: *Srovnání české a ruské deklinace podstatných a přídavných jmen se zaměřením na výuku češtiny pro cizince*

Jazyk práce: český

Jazyk obhajoby: český

Školitel: PhDr. Jiří Hasil, Ph.D.

Oponenti: Mgr. Jana Macurová, Ph.D., Mgr. Kateřina Romaševská, Ph.D.

Datum obhajoby: 23. 5. 2019

Místo obhajoby: FF UK Praha

Termín: řádný

Předseda komise: doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.

Členové komise: doc. Dr. Phil. Markus Giger, prof. PhDr. Hana Gladková, CSc., prof. PhDr. Jan Kořenský, DrSc., prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.

Přítomní: doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc., doc. Dr. Phil. Markus Giger, prof. PhDr. Hana Gladková, CSc., prof. PhDr. Petr Mareš, CSc., Mgr. Jana Macurová, Ph.D., Mgr. Kateřina Romaševská, Ph.D.

13:10 Předsedkyně komise doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc. zahájila obhajobu, představila sebe a přítomné členy komise a přítomné oponenty. Přítomným pak představila studenta.

13:11 Školitel seznámil přítomné stručně se svým hodnocením studentova studia a jeho disertační práce, které uvedl ve svém písemném vyjádření.

13:17 Student seznámil přítomné s tezemi své disertační práce. Přiblížil synchronní a diachronní výzkum deklinace v češtině a ruštině. Ve svém výzkumu se zaměřil se na česky mluvící Rusy na úrovni B2. Komentoval prezentované tabulky simplifikace skloňování českých podstatných jmen (úroveň A1) založené na přístupu synkretickém (navazujícím na systém ruštiny) a kontrastním (vlastní označení autora). Dále komentoval vývoj českých a ruských deklinačních typů (o-kmeny) a popsal systém deklinačních tříd. Část jeho tabulek zachycuje praslovanské vlivy v ruštině, je v nich spojena deklinace substantiv a adjektiv. Student dále komentoval svůj terénní výzkum – techniku sběru dat na základě vyplněných testů respondenty. Poznatky konfrontoval s korpusem CZESL a provedl kvalitativní výzkum s pomocnou kvantifikací. Součástí výzkumu je tabulka s výskytem chybovosti. K popisu používal terminologii 60. a 70. let a doplňoval ji vlastními termíny.

13:30 Oponentka Mgr. Jana Macurová, Ph.D., seznámila přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Položila studentovi tyto otázky: 1. Jaká je role diachronního hlediska v didaktice?, 2. Co podle autora představuje jádro systému češtiny, výzkum systému konjugace?, 3. Co je primární při výuce rusky mluvících?, 4. Co s sebou nese simplifikace materiálu?, 5. Lze srovnávat výzkum v 60. letech a dnes?

13:40 Oponentka Mgr. Kateřina Romaševská, Ph.D. seznámila přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Položila studentovi tyto otázky: 1. Lze při tomto výzkumu uplatnit kvantitativní metodu?, 2. Proč byly výsledky výzkumu konfrontovány s akvizičním korpusem?, 3. Existuje symetrie mezi osvojováním češtiny Rusy a ruštiny Čechy?, 4. Jaké jsou výhody diachronního přístupu pro didaktiku?

13:44 Student reagoval na vyjádření školitele shodou názorů na podstatné aspekty zkoumané problematiky.

13:46 Student reagoval na posudky oponentů a jejich položené otázky: 1) Výhody diachronního přístupu spatřuje v možnosti demonstrace vývoje skloňování, viz např. shodný grafém *ů*, vztah hlásek *ch* - *h* v češtině a ruštině apod. Dialektologie a variety češtiny souvisejí s provedeným výzkumem, lze toho využít jako dovysvětlení deklinačních přechodů. Shledává podobnost metajazyka studentů s dialekty. Studium historické mluvnice má význam pro učitele a autory učebnic. 2) Výzkum z 60. a 70. let – na základě studia výsledků student shledal, že jsou stále použitelné učebnice ruštiny z té doby. Výzkum studenta byl omezen na rozdíl od starších pouze na písemné práce. 3) Formální a funkční výklad – podle studenta je potřebná rovnováha. Formální morfologie je jednodušší, komprese spočívá v práci s lexikem. Důraz na efektivní práci s časem během kurzu, potřebná je tvorba cvičebních úloh. 4) Kvantitativní metoda nebyla využita pro nízký počet dat, možná je např. při spolupráci mezi vysokými školami, zajišťující větší počet respondentů a nasycení vzorku. 5) Srovnání češtiny a ruštiny – ruský deklinační systém je jednodušší pouze při grafickém vyjádření, problematika fonetiky a přízvuku (projeví se při diktátu z češtiny). Na příkladu grafické stránky genitivu obou jazyků byly vysvětleny rozdíly s odkazem na odbornou literaturu.

14:04 Oponentky a školitel se vyjádřili k vystoupení studenta souhlasně. Zazněl komentář, že kvalitativnost výzkumu byla méně objektivní, vyvstala tak problematika srovnávání získaných dat s údaji z korpusu.

14:06 Předsedkyně komise zahájila diskusi.

V následné diskusi vystoupili:

Doc. Giger vyzdvihl téma fonologie ruštiny, především přízvuku, rozdílnost pohledů a zápisu.

Prof. Mareš připomněl téma poměru dubletních pádových koncovek v češtině a ruštině a problematiku výběru variantních koncovek při výuce a také využitelnost východomoravských nářečí při didaktické názornosti rozdílnosti.

Mgr. Kulich potvrdil aktuálnosti obou pohledů na problematiku a využití zjednodušeného deklinačního systému ve slovanských jazycích vůbec (ruština, polština aj.).

PhDr. Hasil komentoval problematiku koncovek v obecnější rovině.

Mgr. Kulich potvrdil aktuálnost didaktického zjednodušování dubletních koncovek ve výuce češtiny jako cizího jazyka.

14:15 Předsedkyně komise ukončila samotnou obhajobu a komise zahájila neveřejné zasedání o klasifikaci obhajoby disertační práce.

14:17 Předsedkyně komise seznámila studenta a přítomné s výsledkem obhajoby: komise hlasovala zdvižením ruky, počet členů komise 5 – přítomno členů komise 4 – kladných hlasů 4 – záporných hlasů 0. Obhajoba disertační práce byla klasifikována výsledkem: prospěl.

Zapisovatel: Anna Jagošová

Jméno a podpis předsedy komise:

doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.

Jméno a podpis dalšího člena komise:

prof. PhDr. Petr Mareš, DrSc.